

Förslag till nya föreskrifter om hygien samt registrering och godkännande av verksamheter m.m.

Dnr 1255/05

Saknr 32

Svenska Jägareförbundet har beretts tillfälle att avge yttrande över rubricerade förslag och anför med anledning härav följande.

Inledningsvis kan konstateras att de föreslagna föreskrifterna i avsevärd omfattning baseras på hänvisningar till de EU-förordningar som utgör det grundläggande regelverket för livsmedelshanteringen inom unionen. För att avgöra vad som gäller krävs därmed såväl tillgång till som kunskap om innehållet i inte mindre än fyra för flertalet berörda utomordentligt komplicerade, översködliga och svårtolkade dokument. En sådan ordning kan enligt Jägareförbundets mening inte accepteras.

De föreslagna föreskrifterna torde vara det mest svår genomträngliga regelverk som behandlats av Jägareförbundet under dess 175-åriga historia och de bedömes - i vart fall vad gäller hanteringen av vilt - vara helt obegripliga för majoriteten av de personer som utövar verksamhet inom ramen för livsmedelshanteringen. Avsikten med Livsmedelsverkets föreskrifter måste rimligen vara att klargöra vilka regler som gäller för den aktuella verksamheten och detta på sådant sätt att de är begripliga även för lekmän. Ett enligt Jägareförbundets mening oeftergivligt krav är därför att föreskrifter rörande hanteringen av fäلت vilt eller kött av fäلت vilt förtydligas på sådant sätt att alla och envar kan tillgodogöra sig gällande regler. Så bör ske genom att de kompletteras med klargörande allmänna råd alternativt genom produktion av handbok i ämnet.

Jägareförbundet har lagt ner avsevärd möda på att försöka bringa klarhet i och förstå innebörden av föreskrifterna som berör jakten, jägarna och viltet. Enligt förbundets uppfattning synes de kunna tolkas och ge effekter enligt följande.

- Kött av vilt för konsumtion i jägarens eget hushåll faller - oavsett viltart - utanför föreskrifterna och omfattas, i likhet med nu, inte av några särskilda krav vad avser undersökning, besiktning, test eller hanteringslokaler. Oklarhet skulle emellertid uppstå vad gäller gränsdragningen mellan konsumtion i jägarens (skyttens) eget hushåll och konsumtion i jaktlagsmedlemmarnas egna hushåll. Frågan är nämligen om fördelning av kött inom ett jaktlag är att rubricera som leverans till konsument om det överlämnas till jägare som inte deltagit i jakten då djuret fälldes eller i omhändertagande, uppslaktning eller styckning av detsamma.
- Björn och vildsvin samt dovhjort och kronhjort som inte skall konsumeras i eget hushåll utan som avses avyttras / släppas ut på marknaden skall ovillkorligen levereras till en vilthanteringsanläggning. Leverans får ske först efter det att djuret undersökts av en "utbildad person". Vilthanteringsanläggning torde, vad avser standard, vara att jämföra med livsmedelslokal. Tillgången till sådana anläggningar inom realistiskt avstånd från alla jaktområden i landet är ytterst begränsad, vilket i sin tur skulle minimera möjligheten att göra kött från de aktuella viltarterna åtkomligt för den ickejagande allmänheten.
- Frilevande dov- och kronhjort jämställs med hägnat vilt av dessa arter vad gäller hanteringen efter jakt respektive efter jakt eller slakt. Den föreslagna "sammanblandningen" av frilevande och hägnade hjortar innebär att

hanteringen av djur fällda under jakt i fri viltbana försvåras på ett sätt som inte är motiverat ur livsmedelshygienisk synvinkel.

- Krav på undersökning av ”utbildad person” gäller även då annat storvilt än björn, vildsvin, dov- och kronhjort levereras till en vilthanteringsanläggning.
- I det fall ”utbildad person” vid undersökning konstaterar onormala tecken eller om ”utbildad person” inte finns tillgänglig skall skalle (med undantag av betar och horn) och samtliga inälvor utom mage och tarmar åtfölja kroppen vid leverans till vilthanteringsanläggning.

Trots att jägaren alternativt någon i jaktlaget saknar erforderlig utbildning för att utföra undersökning kan djurkroppen levereras om den åtföljs av skalle och inälvor (utom mage och tarmar). Anledningen till kravet på utbildning framstår därmed som dunkel och det kan knappast uppfattas som anmärkningsvärt om jägarna väljer att inte genomgå sådan. Utbildningen förefaller nämligen inte innebära några som helst praktiska fördelar i samband med leverans av vilt.

Vid jakt efter klövvilt tillvaratas regelmässigt hjortdjurens horn och vildsvinens betar som troféer. En hjortdjurstrofé består av djurets skalle (utan underkäke) alternativt del av skallen med horn - ej enbart hornen - och ett krav på att djurets skalle skall åtfölja djuret vid leverans omöjliggör ett tillvaratagande av troféen, utom i det fall då *inga onormala tecken* upptäcks. Detsamma gäller generellt beträffande vildsvin, eftersom betarna normalt inte kan avlägsnas på annat sätt än genom kokning.

- Annat vilt än björn, vildsvin, dov- och kronhjort - exv. älg, rådjur, hare och fågel - får av jägare levereras direkt till detaljhandel eller konsument. Som förutsättning gäller dock antingen att djurkroppen är *oavhudad* respektive *oplockad* eller att köttet hanterats i en av kommunen godkänd anläggning.

Detta innebär ett effektivt stopp för en jägares möjligheter att till släkt, goda vänner, arbetskamrater m.fl. - som är att rubricera som *konsumenter* - att i form av gåva överlämna en bit älgkött eller en för grytan iordninggjord fågel. Att till ickejagande personer överlämna oflådda djurkroppar eller oplockade fåglar torde knappast röna någon större uppskattning och i det fall jägaren avser skänka bort älg eller rådjur blir situationen absurd. Som förutsättning gäller att djuret överlämnas helt och i oflått skick. Gåvor i form av styckat kött torde komma att bli ytterst sällsynta eftersom jägarna inte har tillgång till godkända anläggningar.

I det fall Jägareförbundet uppfattat innebörden av de föreslagna föreskrifterna rätt utgör de ett dråpslag mot den svenska jakten och viltförvaltningen.

Kött från frilevande vilt är ett förstklassigt och naturligt livsmedel som enligt

Jägareförbundets uppfattning vare sig orsakar eller tidigare har orsakat några egentliga problem ur livsmedelshygienisk synvinkel. Skäl till att i grunden ändra de nu gällande reglerna i livsmedelsverkets föreskrifter på här aktuellt område föreligger inte. Enligt Jägareförbundets bestämda uppfattning saknas det proportionalitet i det livsmedelsverket nu föreslår. En avvägning skall göras mellan risk för smitta och ohälsa och de faktiska och praktiska möjligheterna att avyttra vilt och kött av vilt i mindre mängd.

I samband med jakt efter frilevande vilt fälls i landet cirka 100 000 älgar, 200 000 rådjur, 13 000 dovhjortar, 1 500 kronhjortar och 15 000 vildsvin årligen och avskjutning av enbart dessa arter uppskattas avkasta över 17 000 ton viltkött. En avsevärd del av detta kött konsumeras av jägarna själva, men stora mängder kommer på ett eller annat sätt den ickejagande allmänheten tillgodo. Att genom komplicerade och verklighetsfrämmande hanteringsregler minimera eller

rent av eliminera jägarnas möjligheter att förse landets konsumenter med högkvalitativa köttprodukter är därför, enligt förbundets mening, helt oacceptabelt. Möjligheten att avyttra vilt utgör dessutom i många fall ett incitament för att bedriva jakt och invecklade regler gällande hanteringen av fällda djur riskerar därmed leda till att jakt efter vissa arter inte sker i den omfattning som krävs med hänsyn till sådana prioriterade samhällsintressen som skogsbruket och trafiksäkerheten.

EU-förordningarna (852/2004 och 853/2004) innehåller bestämmelser som klart anger att de inte skall tillämpas bl.a. då det är fråga om producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter eller jägares leveranser av små mängder vilt eller kött från frilevande vilt till konsumenter eller lokala detaljhandelsanläggningar.

Dessa undantag är ett resultat av de förhandlingar som fördes före införandet av de aktuella förordningarna och Jägareförbundet har vid underhandskontakter med vid förhandlingarna medverkande experter, EU-parlamentariker, nationella politiker och myndigheter - inklusive Livsmedelsverket - fått uppfattningen att de skulle tillämpas även i Sverige. Avsikten med undantagsbestämmelserna synes vara att underlätta hanteringen av bl.a. små mängder primärprodukter - varmed avses bl.a. vilt som åtkommit genom jakt - och allt har alltså hittills talat för att det inte skulle möta några hinder att låta dem gälla för vilthanteringen i vårt land. Trots detta har Livsmedelsverket valt att bortse från undantagen och föreslå bestämmelser som högst avsevärt skulle försvåra den svenska jägarkårens verksamhet. Den svenske jägaren i gemen är laglydig och nära nog alla har ambitionen att följa de lagar, förordningar och övriga bestämmelser som gäller. Med föreskrifter utformade på föreslaget sätt följer emellertid risken att så inte blir fallet vad gäller hanteringen av vilt och kött av vilt. Utöver de inledningsvis påtalade problemen vad gäller möjligheten att tillgodogöra sig de regler som avses gälla ligger det i farans riktning att dessa skulle upplevas som så komplicerade och arbetskrävande att de ignoreras. Det kan således inte uteslutas ett alltför långtgående regelverk kan resultera i en omfattande "svart" hantering av vilt och viltkött; en hantering som står utanför all kontroll. En sådan följd effekt är definitivt inte eftersträvsvärd och den bör enligt Jägareförbundets mening kunna motverkas genom att införa såväl tydliga som verklighetsanpassade föreskrifter.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan kräver Jägareförbundet att Livsmedelsverket

- respekterar de undantagsbestämmelser som enligt EU-förordningarna gäller beträffande vilt och kött av vilt,
- begränsar sina föreskrifter till att omfatta endast sådan hantering av vilt och kött av vilt som grundat på en reell riskbedömning är oförenlig med en god livsmedelshygien,
- radikalt omarbetar föreskrifterna och på lämpligt sätt - genom kompletterande allmänna råd eller i särskild handbok - gör gällande regelverk tillgängligt för alla inom den aktuella målgruppen,
- tar initiativ till en hearing kring här aktuella frågor till vilken berörda intressen bjuds in.

Christer Sundquist
Generalsekreterare

Håkan Weberyd
Förbundsjurist